

SKRYPNYK M.I., BEZVERHIY K.V.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. The questions energy efficient economy based on international best practice implementation. Identified two groups of tax instruments to encourage energy efficiency.

Methodology. Analysis of international experience with tax benefits and taxes on energy use. Examples of tax benefits in the European Union.

Findings. Proved that the mechanism providing tax incentives for energy technologies should not be too tough and information on obtaining benefits must be publicly available. Examples replacement destructive taxes on energy. It was proved that no extra taxes on consumption reduces the tax burden on the population, in particular by reducing payments in the form of insurance premiums and income tax.

Practical value. It is noted the role of the informal approach to tax incentives for energy efficient economy in order to develop energy efficient economy in Ukraine.

Keywords: *efficiency, economy, practice, taxes, incentives, benefits.*

УДК 331.5 (075.8)

ДОБРЕНКО О.О.

Бердянський університет менеджмент і бізнесу

АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ НЕВІДПОВІДНОСТЕЙ МІЖ ПОПИТОМ НА РОБОЧУ СИЛУ ТА ЇЇ ПРОПОЗИЦІЄЮ

Мета. Аналіз структурних невідповідностей між попитом на робочу силу та її пропозицією на професійному ринку праці України.

Методика. В статті проаналізовано становище професійного ринку праці щодо пропозиції та попиту на робочу силу. Досліджені структурні невідповідності між попитом на робочу силу та її пропозицією окремих професій і спеціальностей. З'ясовано, що вирішення проблеми укомплектування вакансій для висококваліфікованих працівників ускладнюється внаслідок низьких якісних характеристик значної кількості вільних робочих місць, зокрема, низького рівня заробітної плати. Зроблений аналіз рівня працевлаштування громадян за розділами класифікації професій, в тому числі за рівнем освіти.

Результати. Досліджено, що внаслідок незбалансованої системи щодо розвитку вищої освіти в Україні професійний ринок праці не відповідає попиту роботодавців на кваліфіковану робочу силу з таких професій.

Наукова новизна. Вперше з'ясовано, що вирішення проблеми укомплектування вакансій для висококваліфікованих працівників ускладнюється внаслідок низьких якісних характеристик значної кількості вільних робочих місць, зокрема, низького рівня заробітної плати.

Практична значимість. Зроблений аналіз рівня працевлаштування громадян за розділами класифікації професій, в тому числі за рівнем освіти на професійному ринку праці.

Ключові слова: *попит, пропозиція, збалансованість ринку праці, кваліфікація робітників.*

Вступ. Теоретичними та методологічними аспектами професійного ринку праці, його конкурентоспроможності, формування професійно-кваліфікаційного складу робочої сили, попиту і пропозиції на неї, зайнятості, безробіття, відсутності системи неперервного професійного навчання населення постійно приділяють увагу як зарубіжні так і вітчизняні науковці, а саме: Л. Антошкіна, І. Бажан, І. Бондар, С. Бондура, Т. Заяць, А. Колот, І. Манцурова, Е. Лібанова, Т. Кір'ян, В. Лич, В. Покришук, О. Пазюк, О. Пономарьова, О. Рудченко, Н. Ушенко та інші.

Постановка завдання. Складність, багатогранність і масштабність розвитку професійного ринку праці як складної системи, передбачає множину взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою елементів та підсистем різної фізичної природи. Внаслідок незбалансованої системи щодо розвитку

вищої освіти в Україні професійний ринок праці не відповідає попиту роботодавців на кваліфіковану робочу силу з таких професій (наприклад, як програмісти, інженери будівельники, архітектори та інші). Потрібно зазначити, що у зв'язку з неефективною професійною структурою підготовки кваліфікованих робітників і фахівців з вищою освітою, значними темпами продовжує збільшуватись кількість професій і спеціальностей, які у населення користуються підвищеним попитом. Водночас потреба підприємства збільшується перш за все за спеціальностями і професіями, що визначають розвиток науково-технічного прогресу.

Результати дослідження. Кризові явища торкнулися і професійного ринку праці щодо пропозиції та попиту робочої сили. Найбільша кількість вакансій станом на кінець 2013 р. надійшла від підприємств переробної промисловості, державного управління, торгівлі, транспорту, охорони здоров'я [1].

Найбільш популярними професіями, на які сьогодні спостерігається попит роботодавців в 2013 р. були професії висококваліфікованих робітників – слюсарів, токарів, електрогазозварників, водіїв, робітників з ремонту електричного обладнання та інших представників робітничих професій. Залишається великий попит на спеціалістів вищого рівня, топ-менеджерів, а також економістів, менеджерів, лікарів, інженерів з відповідним досвідом роботи та високим рівнем кваліфікації, а також ІТ-спеціалістів високої кваліфікації [2].

Серед незайнятих громадян, які шукали роботу у 2013 році, 64,7% мали вищу, неповну вищу або професійно-технічну освіту, серед яких значну частину становили висококваліфіковані працівники з високою заробітною платою за попереднім місцем роботи; 17,1% шукачів роботи мала обмежені можливості щодо працевлаштування внаслідок наявності лише середньої освіти відсутності необхідних професійних умінь та навичок належного рівня, а також досвіду роботи [2].

Станом на кінець 2013 року на одне вільне робоче місце претендувало 10 громадян, що шукали роботу. Серед представників найпростіших професій та тих, що не мали профпідготовки, на одне вільне робоче місце претендувало 12 осіб, серед технічних службовців – 18 осіб, серед робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин на одне вільне робоче місце претендувало 16 осіб, серед кваліфікованих робітників сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства – 34 особи. У той же час серед кваліфікованих робітників з інструментом налічувалося 6 претендентів на одну вакансію, а серед фахівців та професіоналів, відповідно, 9 та 5 претендентів [1].

Структурні невідповідності між попитом на робочу силу та її пропозицією загострюються в розрізі окремих професій і спеціальностей.

За професійними ознаками найбільший попит на робочу силу на кінець 2013 р. спостерігався на кваліфікаційних робітників з інструментом (19,0% від загальної кількості заявлених вакансій) і професіоналів (17,1%). Найменший попит – на кваліфікованих робітників сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства (1,4%) і технічних службовців (3,2%) [3].

В 2013 р. було укомплектовано 813342 одиниці вакансій, або 67,6%. В порівнянні із 2007 р. рівень укомплектування збільшився на 22, 5 в.п., але кількість укомплектованих вакансій зменшилась на 183019 одиниць (табл. 1).

Значна частина незайнятих громадян не влаштовує роботодавців внаслідок особливих вимог щодо рівня кваліфікації та досвіду роботи.

При цьому вирішення проблеми укомплектування вакансій для висококваліфікованих працівників ускладнюється внаслідок низьких якісних характеристик значної кількості вільних робочих місць, зокрема, низького рівня заробітної плати. Серед вакансій, заявлених роботодавцями у 2013 р., 13,7% мають рівень запропонованої заробітної плати у мінімальному розмірі, 81,9% - від мінімальної до середньої і лише у 4,4% вакансій заробітної плати була вищою за середню по відповідному регіону [3].

Таблиця 1. Укомплектування вакансій у 2007-2013 рр.

	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Кількість	996 361	971 419	628 926	685 770	755 998	789 725	813 342

укомплектованих вакансій							
Рівень укомплектованості вакансій, %	45,1	45,8	52,6	58,3	61,6	67,1	67,6
Середня тривалість укомплектування вакансій, (календарні дні)	13	12	9	8	7	9	8

Джерело: [3]

Найбільше вакансій з мінімальною заробітною платою спостерігалось у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Херсонській, Чернівецькій, Чернігівській областях від 15 до 26%. Практично у 17 областях пропонувалось мінімальну заробітну плату на низькому рівні.

Що стосується вакансій і заробітної плати за професійними групами, то найбільша частка 21,7% із мінімальною заробітною платою у працівників сфери торгівлі та послуг, у робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин відповідно 15,7%, у професіоналів – 8,5%, фахівців – 7,5%, кваліфікованих робітників з інструментом 8,9%, тобто в більшості пропонувались малоефективні робочі місця [3].

Державною службою зайнятості в 2013 р. було працевлаштовано 35,2% осіб. Найбільший рівень працевлаштування робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин – 47,1%, кваліфікованих робітників з інструментом – 36,0%, працівників сфери торгівлі та послуг – 32,1%. Це свідчить про те, що попит є на робітничі професії. Професіоналів працевлаштовано лише 28,7%, фахівців – 36,4%, технічних службовців – 27,4% (табл. 2).

Таблиця 2. Рівень працевлаштування громадян за (за розділами класифікації професій) у 2013р.

№	Розділи кваліфікації професій	Чисельність безробітних		Рівень працевлаштування		
		тис. осіб	у % до підсумку		особи	у % до підсумку
1	2	3	4	5	6	7
	Усього	487691	100,0	541939	100,0	35,2
	<i>у тому числі за розділами класифікації професій:</i>					
1	Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери	51578	10,6	41914	7,2	28,0
2	Професіонали	42640	8,7	37971	7,0	28,7
3	Фахівці	46672	9,6	46302	8,5	31,1
4	Технічні службовці	27040	5,5	22312	4,1	27,4
1	2	3	4	5	6	7
5	Працівники сфери торгівлі та послуг	71989	14,8	75529	13,6	32,1

6	Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	23294	4,8	18207	3,4	31,5
7	Кваліфіковані робітники з інструментом	56472	11,6	68140	12,6	36,0
8	Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	94409	19,3	143095	26,4	47,1
9	Найпростіші професії *	73597	15,1	90469	16,7	37,0

* включаючи осіб без професії

Джерело: [3].

Така ситуація вимагає втручання держави щодо перенавчання спеціалістів та створення відповідних робочих місць. Найбільше працевлаштовано осіб із повною загальною середньою освітою (42,1%), з повною вищою освітою працевлаштовано, відповідно базовою та неповною вищою – 31,9%, професійно-технічною – 37,3% (табл. 3).

Таблиця 3. Працевлаштування громадян за рівнем освіти у 2013 р.

Показники	Чисельність безробітних		Рівень працевлаштування
	особи	у % до підсумку	у %, гр. 4 до гр. 2
Усього	541939	100,0	35,2
<i>у тому числі:</i>			
повна вища	92357	17,0	28,9
базова та неповна вища	101545	18,7	31,9
професійно-технічна	202860	37,5	37,3
повна загальна середня	124015	22,9	42,1
базова загальна середня	20559	3,8	34,9
початкова	603	0,1	30,7

Джерело: [3].

Це свідчить про невідповідність професійної підготовки вимогам роботодавців, а також надлишок одних спеціалістів і дефіцит інших, тобто розбалансованість ринку праці за професійним складом. Основна причина в тому, що сучасний стан розвитку економіки України характеризується трансформаційними процесами, метою яких є вихід на нові, більш прогресивні технології. Позитивний результат таких перетворень не може бути досягнутий без виходу на якісно новий рівень кваліфікації робочої сили та її конкурентоспроможності. Система забезпеченості кадрами вже сьогодні повинна гнучко реагувати на зміни потреб виробництва і професійного ринку праці.

Відсутність комплексного, системного підходу до потреб кадрового забезпечення виробничої сфери як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях призвели до зростання невідповідності між потребою в кваліфікаційних кадрах і існуючою професійно-кваліфікаційною структурою.

Це пояснюється тим, що структура професійного ринку праці лежить в площині суттєвої регіональної диференціації рівня розвитку економіки і, як наслідок, в суттєвій різниці попиту і пропозиції робочої сили, в тому числі по професійно-кваліфікаційних ознаках. Наприклад, в депресивних регіонах, де спостерігається більш високий рівень безробіття, знизився якісний склад трудових ресурсів під впливом певних чинників:

1. тривалого безробіття значної частини населення, яке призвело до втрати професійної компетенції робочої сили (знання, вмінь, навиків), тобто дискваліфікації (в 2013 р. статус безробітного понад 1 рік мали 6,8% громадян);

2. перерозподіл певної частини кваліфікованої робочої сили в ті галузі і сфери, де мається попит на малокваліфіковану робочу силу. Наприклад, відбувся відтік спеціалістів, інженерів, робітників з промислових підприємств (у зв'язку із неповною зайнятістю, прихованим безробіттям, практикою резервування робочої сили, затримкою, або невиплатою заробітної плати) в сферу торгівлі, послуг, тіньової зайнятості. Це явище також призводить до втрати професійно-кваліфікаційного рівня працюючих;

3. звуження масштабів відтворення кваліфікаційної робочої сили, обумовленого в структурі попиту на відповідні професії. В умовах різкого зниження промислового виробництва знижується потреба в підготовці висококваліфікованих робітників, техніків, інженерів. Переорієнтація структури навчальних місць, у вузах, які фінансуються за рахунок державного бюджету, в пользу економічних, управлінських і юридичних спеціальностей відповідає виключно кон'юктурному попиту населення на сьогоднішній день і несе в собі загрозу перспективам розвитку трудового потенціалу суспільства. Відсутність системи масової професійної підготовки кваліфікованих робітників підриває можливості майбутнього економічного зростання в державі у зв'язку з тим, що кадрова підсистема даного процесу залишається небезпечною;

4. зниження рівня життя більшості сімей стає перешкодою отримання професійної освіти дітьми. Мова йде не стільки про недоступність отримання платної освіти, скільки про неможливість утримання підростаючих дітей, які отримують професійну освіту безоплатно, але ще непрацюючих.

Висновки. Внаслідок незбалансованої системи щодо розвитку вищої освіти в Україні професійний ринок праці не відповідає попиту роботодавців на кваліфіковану робочу силу з таких професій (наприклад, як програмісти, інженери будівельники, архітектори та інші). Потрібно також зазначити, що у зв'язку з неефективною професійною структурою підготовки кваліфікованих робітників і фахівців з вищою освітою, значними темпами продовжує збільшуватись кількість професій і спеціальностей, які у населення користуються підвищеним попитом. Водночас потреба підприємства збільшується перш за все за спеціальностями і професіями, що визначають розвиток науково-технічного прогресу.

Список використаної літератури

- ✓ Праця України 2013: / Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К, 2014. – 333 с.
- ✓ Економічна активність населення 2013: Стат. збірник / Державна служба статистики України. – К.: 2014, ДП „Інформаційно-аналітичне агентство” (Держаналітінформ). – 208 с.
- ✓ Ринок праці України в 2013 році: Аналітично-статистичний збірник. – К.: ДЦЗ Міністерства соціальної політики України, 2014. – 266 с.

АНАЛИЗ СТРУКТУРНЫХ НЕСООТВЕТСТВИЙ МЕЖДУ СПРОСОМ НА РАБОЧУЮ СИЛУ И ЕЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕМ

ДОБРЕНКО О.О.

Бердянський університет менеджмента и бизнеса

Цель. Анализ структурных несоответствий между спросом на рабочую силу и ее предложением на профессиональном рынке труда Украины.

Методика. В статье проанализированы положение профессионального рынка труда по предложению и спросу на рабочую силу. Исследованы структурные несоответствия между спросом на рабочую силу и ее предложением отдельных профессий и специальностей. Выяснено, что решение проблемы укомплектования вакансий высококвалифицированных работников усложняется вследствие низких качественных характеристик значительного количества свободных рабочих мест, в частности, низкого уровня заработной платы. Сделанный анализ уровня трудоустройства граждан по разделам классификации профессий, в том числе по уровню образования.

Результаты. Исследовано, что в результате несбалансированной системы по развитию высшего образования в Украине профессиональный рынок труда не соответствует спросу работодателей на квалифицированную рабочую силу из таких профессий.

Научная новизна. Впервые установлено, что решение проблемы укомплектования вакансий высококвалифицированных работников усложняется вследствие низких качественных характеристик значительного количества свободных рабочих мест, в частности, низкого уровня заработной платы.

Практическая значимость. Сделанный анализ уровня трудоустройства граждан по разделам классификации профессий, в том числе по уровню образования на профессиональном рынке труда.

Ключевые слова: *спрос, предложение, сбалансированность рынка труда, квалификация рабочих.*

ANALYSIS OF THE STRUCTURAL MISMATCH BETWEEN DEMAND FOR LABOR AND ITS SUPPLY

DOBRENKO O.O.

Berdyansk University of Management and Business

Purpose. Analysis of structural mismatches between demand for labor and its supply in the professional labor market of Ukraine.

Methods. The paper analyzes the situation of professional labor market supply and demand for labor. The structural mismatch between demand for labor and its supply of certain professions. It is shown that the solution staffing vacancies for highly skilled workers is complicated due to the low quality characteristics of a large number of vacancies, including low wages. The analysis of the level of employment for by section classification of professions, including education.

Results. Investigated, as a result of unbalanced system for the development of higher education in Ukraine professional labor market does not meet the demand of employers for skilled labor in these occupations.

Scientific novelty. For the first time found that the solution staffing vacancies for highly skilled workers is complicated due to the low quality characteristics of a large number of vacancies, including low wages.

The practical significance. The analysis of the level of employment for by section classification of professions, including education level in the professional job market.

Keywords: *demand, supply, equilibrium labor market skills of workers.*

УДК 658.15

БОНДАРЕНКО О.О., РОСОХАЧ І.О., МІТЧЕНКО А.С.

Київський національний університет технологій та дизайну

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЮ

Мета. У статті проведено дослідження наукових поглядів на сутність фінансового результату як соціально-економічної категорії.

Практична значимість. Проаналізовано фінансові результати діяльності великих і середніх підприємств України, сформовано фактори впливу та підходи до ефективного управління фінансовим результатом, напрями політики формування, розподілу та використання фінансового результату.

Ключові слова: *фінансовий результат, прибуток, збиток, управління фінансовим результатом, ефективність*

Вступ. Сучасний рівень соціально-економічного розвитку обумовлює необхідність посиленої уваги власників чи уповноважених ними осіб до процесів формування та використання фінансових результатів діяльності. Фінансові результати, як основний інструмент, що забезпечує конкурентоздатність продукції і підприємства, відображають багатоплановість економічних зв'язків суспільства. Від наявності та величини фінансових результатів діяльності підприємства залежать можливості оновлення основних засобів, підвищення освітнього рівня працівників та їх